

Kolekcja ozdobnych roślin cebulowych Instytutu Ogrodnictwa

Kolekcja ozdobnych roślin cebulowych IO prowadzona jest w ramach realizacji zadań badawczych Programu Wieloletniego IHAR-PIB/IO 2015-2020 „Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych zasobów genowych źródłem innowacji i wsparcia zrównoważonego rolnictwa oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju” (1.3 - „Gromadzenie, zachowanie w kolekcjach *ex situ*, kriokonserwacja oraz charakterystyka, ocena, dokumentacja i udostępnianie zasobów genowych i informacji w zakresie roślin warzywnych, sadowniczych, ozdobnych i miododajnych oraz spokrewnionych dzikich gatunków”). Liczy ona obecnie około 800 obiektów w obrębie rodzajów: tulipan (*Tulipa* L.), narcyz (*Narcissus* L.), lilia (*Lilium* L.) i mieczyk (*Gladiolus* L.). Głównym celem utrzymania kolekcji jest zachowanie bioróżnorodności istniejącej w obrębie gromadzonych i ocenianych rodzajów botanicznych. Zgromadzone obiekty kolekcjonerskie (taksony dziko rosnące, odmiany botaniczne oraz przede wszystkim odmiany uprawne) są bardzo zróżnicowane genotypowo i fenotypowo. Kolekcja ta to bezcenny materiał dla hodowli twórczej, bogaty zestaw zróżnicowanych genotypów do prowadzenia doświadczeń porównawczo-odmianowych i badań podstawowych. Opiekunem kolekcji jest pani dr hab. Jadwiga Treder, prof. IO - kierownik Zakładu Uprawy i Nawożenia Roślin Ogrodniczych.

Obecnie w kolekcji ozdobnych roślin cebulowych w IO, zarówno w karkasie jak i na plantacji polowej można podziwiać walory dekoracyjne tulipanów i narcyzów. Z powodu łagodnej zimy zakwitły w tym roku wyjątkowo wcześnie - pierwsze tulipany botaniczne już w pierwszej połowie, zaś narcyzy w drugiej połowie marca.

Ojczyznę tulipana są stepowe rejony centralnej i zachodniej Azji (Turcja,

Turkmenistan, Tadżykistan), południowe rejony Europy oraz północna Afryka. W Europie ich uprawa stała się popularna już pod koniec XVI wieku. Intensywna hodowla, prowadzona szczególnie w „krajnie tulipanów” - Holandii, pozwoliła uzyskać tysiące barwnych odmian o różnorodnej budowie płatków okwiatu, wielkości i kształtach. Kolekcja tulipanów i narcyzów w Skierniewicach należy do najliczniejszej w Polsce pod względem liczby zgromadzonych taksonów. W ramach realizacji zadań badawczych PW IHAR-PIB/IO 2015-2020 każdego roku jest ona uzupełniana o nowe odmiany (poprzez wymianę np. z Zakładem Doświadczalnym Oceny Odmian w Lisewie lub z kolekcjonerami roślin cebulowych, zakupy, darowizny). W skierniewickiej kolekcji tulipanów znajdują się przedstawiciele wszystkich grup klasyfikacyjnych oprócz tulipanów Rembrandta. Obecnie można podziwiać najwcześniej kwitnące gatunki (np. *T. bakeri*, *T. turkiestanica*, *T. eichleri*, *T. excelsa*, *T. praestans*, *T. whittalli*, *T. sylvestris*, *T. pulchella*, a także odmiany botaniczne należące do grup: Tulipany Kaufmanna, Fostera, oraz Greiga). Na szczególną uwagę zasługują odmiany polskiej hodowli: ‘Mazowsze’, ‘Janosik’, ‘Moniuszko’, ‘Rewizor’, ‘Kmicic’, ‘Ognik’, ‘Prof. Wójcicki’, ‘Giewont’, ‘Krakus’, ‘Polka’, ‘Fringed Black’ czy ‘Agalia’. Od kilku lat w kolekcji gromadzone są również odmiany hodowli holenderskiej uhonorowane nazwiskami znanych Polaków. Obecnie kwitną odmiany: ‘Jan Paweł II’, ‘Maria Kaczyńska’, ‘Jolanta Kwaśniewska’, ‘Anna Komorowska’, ‘Mikołaj Kopernik’, ‘Irena Sendlerowa’, ‘Polonia’, ‘Preludium Chopina’, ‘Piękna Polka’, ‘Generał Stanisław Sosabowski’, ‘Generał Stanisław Maczek’, ‘Jerzy Buzek’, ‘Joanna Krause’, ‘Głos Wielkopolski’. Wkrótce zakwitnie również piękna, ciemnoróżowa, fryzowana odmiana ‘Lech Kaczyński’.

Narcyz w stanie naturalnym występuje w krajach południowo-zachodniej Europy (w Hiszpanii, Portugalii i Francji) oraz w basenie Morza Śródziemnego (również w Północnej Afryce i Izraelu). W obrębie rodzaju botanicznego narcyz (*Narcissus*), należącego do rodziny amarylkowatych (Amaryllidaceae), botanicy wyszczególniają aktualnie od 70 do 95 gatunków. Dotychczas zarejestrowano ponad 10 tysięcy odmian narcyza, jednak znaczenie gospodarcze ma zaledwie kilkadziesiąt. W kolekcji Instytutu Ogrodnictwa zgromadzono przedstawiciele wszystkich grup klasyfikacyjnych, tj. m. in. narcyzów trąbkowych, wielkoprzykoronkowych, o małym przykoronku, o rozszczepionym przykoronku, pełnych, mieszańców z grup jonquilla, triandus, tazetta i cyclamineus. Większość narcyzów przepięknie pachnie. Najpopularniejsze w uprawie odmiany, które nadają się do pędzenia i uprawy na kwiat cięty to intensywnie żółte: ‘Carlton’,

'Dutch Master', 'Golden Harvest', często nazywane błędnie „żonkilami”. Natomiast te zaliczane do gatunku *N. jonquilla* mają charakterystyczne, odchylone do tyłu, pachnące kwiaty. Obecnie w karkasie atrakcją są pełnokwiatowe odmiany: 'Dick Wilden', 'Double Fashion', 'Golden Ducat', których łodygi bardzo łatwo się załamują z powodu „ciężkich kwiatów”. Na uwagę zasługują również wyjątkowo urocze odmiany o kilku zwykle niewielkich i silnie pachnących kwiatach na szypule - 'Cragford', 'Hoppoe' oraz gatunek *N. canaliculatus*.

